

Вступ
УРОК 55

Дата

Клас

Тема. В гостях у зими.

Мета. Поглибити знання учнів про ознаки зими; розвивати спостережливість, допитливість, уміння аналізувати, робити висновки; формувати потребу у пізнанні природи; виховувати любов до природи рідного краю.

Результати навчання.

- ✓ Учні називають ознаки зими, зимові місяці;
- ✓ розпізнають зимові явища природи;
- ✓ розповідають, як вони провели зимові канікули.

Обладнання: ілюстрації; іграшковий мікрофон; панно для презентацій.

Методичні рекомендації

I. Організаційний момент. Ранкова зустріч.

II. Робота над темою уроку.

1. Оголошення теми та мети уроку.
2. Відгадування загадки.

Стало біло навкруги —
я розтрушую сніги,
наганяю холоди,
води сковую в льоди,
в дружбі з дітьми я всіма.
Здогадались? Я ... (зима).

3. Хвилинка спостережень.
 - Яка зараз пора року? Який місяць?
 - Якого кольору небо сьогодні? Чи є хмари?
 - Чи є вітер? Який? Чи є мороз?
 - Чи є сьогодні опади? Які?
 - Чи подобається вам зима? Чому?
4. Бесіда про зимові канікули.
 - Як ви провели зимові канікули?
 - Де побували?
 - Про що дізналися?

5. Гра «Інтерв'ю» (робота в парах).

Учні задають одне одному запитання про враження від зимових канікул.

6. Робота з ілюстраціями.

(Учні розглядають мальовничі куточки України взимку, обмінюються враженнями. Розповідають, де були і де хочуть побувати.)

7. Фізкультхвилинка.

Щось не хочеться сидіти,
треба трішки відпочити:
покружляєм, мов сніжинки,
розімнемо руки, спинки,
пострибаєм, як зайчата.
— До роботи час, малята!

8. Робота з підручником (Ч. II, с. 4).

а) Читання та обговорення повідомлень від Наталочки та Дмитрика про зимовий відпочинок.

б) Розгляд світлин та бесіда за ними.

9. Робота в групах.

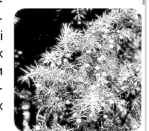
Створення презентації «В гостях у зими».

III. Підсумок уроку.

В гостях у зими

Розкажіть одне одному, як ви провели зимові канікули. Де побували? Про що дізналися?

Під час відпочинку в Карпатах я натрапила на дивний кущ. Дідусь розповів мені, що то ялівець. Схожі на хвощки листки цієї рослини добре очищують повітря. Але найбільше вражають плоди ялівцю — шишки. Вони соковиті й ароматні, дуже солодкі. Їх ще називають ялівцевими ягодами і здавна використовують як ліки від багатьох хвороб.

А я дізнався, чому на морозі потрібно дихати носом. Виявляється, наш ніс уміє підвищувати чи знижувати температуру повітря, яке ми вдихаємо. Завдяки цьому температура повітря у носоглотці лише на 1–2 градуси відрізняється від температури тіла: навіть у сильний мороз вона сягає +35... +36 градусів.

Розглянь світлин мальовничих куточків України взимку. Чи подобається тобі зима? Чому?

1. Гра «Встав словечко».

Дорога біла стелиться,
і краю їй нема.
Сніжок мете. Метелиця.
Прийшла до нас ... (зима).
Валентин Бичко

Летять, летять сніжинки
на поле, ліс і сад,
веселий свій таночок
танцює ... (снігопад).
Володимир Кленц

Зайчата стали білими, —
ну зовсім наче ... (сніг)! —
Щоб в лісі не зуміли ми
відшукувати їх.

Наталя Забіла

Сніг мете, кущі біліють.
Горобці про літо ... (мріють).
Григорій Грайко

Срібні дерева —
срібне гілля,
сріблом пухнастим
вкрита ... (земля).
Леонід Первомайський

2. Гра «Мікрофон».

- Я сьогодні дізнався/дізналася ...
- Мені подобається зима, тому що ...
- Я мрію провести наступні зимові канікули ...

МОЯ СІМ'Я. ДОБРОБУТ ЛЮДИНИ

Сім'я, родина

УРОК 56

Дата

Клас

Додатковий

матеріал до уроку

Тема. Мій родовід.

Мета. Уточнювати, розширювати й поглиблювати уявлення учнів про сім'ю, родину, родовід, їхнє значення в житті людини; пробуджувати пізнавальний інтерес до історії свого родоводу, удосконалювати вміння добувати й осмислювати інформацію, виховувати почуття любові та поваги до сім'ї.

Результати навчання.

- ✓ Учні розрізняють поняття «сім'я», «родина»;
- ✓ досліджують та розповідають про свій родовід;
- ✓ висловлюють свою думку про значення сім'ї в житті людини.

Обладнання: слова на аркушах (сім'я, родина, рід, розуміння, любов, повага, довіра, доброта, турбота, взаємодопомога, дружба), схеми для роботи в групах, словосполучення на картках, завдання на картках.

Методичні рекомендації

I. Організаційний момент. Ранкова зустріч.

II. Актуалізація опорних знань учнів.

1. Відгадування загадки.

Це слово кожен знає,
Ні на що не проміняє!
До цифри «сім» додати «я» —
Що виходить в вас? (Сім'я)

Учитель прикріплює на дошку написане на аркуші слово «сім'я».

2. Вправа «Я тобі, а ти — мені» (робота в парах).

— Розкажіть одне одному про те, скільки людей у вашій сім'ї, як їх звуть.

III. Вивчення нового матеріалу.

1. Уточнення поняття «сім'я».

а) Робота з підручником (с. 6).

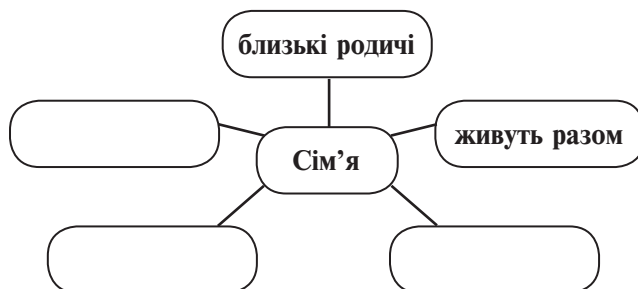
— Прочитайте, що таке сім'я. (Діти читають 1-й абзац і визначення.)

— Давайте складемо схему, яка пояснить значення слова «сім'я».

— Хто утворює сім'ю? (Близькі родичі.)

— Як живуть усі члени сім'ї? (Разом.)

Учитель на дошці навколо слова «сім'я» створює схему:

б) Робота в групах.

Кожна група отримує таку ж схему, але на аркуші А4, і картку зі словосполученнями. Учні повинні обрати ті з них, які можуть пояснювати слово «сім'я», і вписати у схему. При перевірці завдання аналогічна схема створюється на дошці.

Зразок словосполучень для складання схеми: люблять один одного; кожен робить що хоче; усі думають тільки про себе; ведуть спільне господарство; хтось один працює за всіх; турбуються один про одного; сваряться постійно; усім байдуже до проблем інших.

в) Бесіда за світлинами (підручник, с. 6).

СІМ'Я, РОДИНА

Мій родовід

Скільки осіб у твоїй сім'ї? Як їх звуть?

Людина не може жити без спілкування з іншими людьми. Найбільше ти спілкуєшся з членами своєї сім'ї (родини).

Сім'я — це група близьких родичів, які живуть разом.

Розглянь зображені на світлинах сім'ї. Якими ще бувають сім'ї? Розкажи.

Найближчі твої родичі — рідні брати і сестри, бабуся та дідусі. Ще у тебе можуть бути рідні дядьки і тітки — це брати і сестри батьків. Їхні діти є твоїми двоюрідними братами і сестрами. Родичі підтримують між собою теплі стосунки, допомагають одне одному.

Назвіть зображених на світлинах родичів Наталочки — членів сім'ї її двоюрідного брата.

6

Татових батьків звати _____ і _____.
Батьків дядька Ігора звати _____ . Вони
Дмитрикові _____ і _____

IV. Закріплення вивченого матеріалу.

1. Вправа «Мікрофон».

— Заплющте очі й уявіть себе чарівником. Поміркуйте, що б ви зробили для своєї сім'ї, аби вона була щасливою.

2. Створення виставки малюнків «Моя сім'я».

Діти отримують завдання намалювати свою сім'ю. Після завершення роботи створюється виставка малюнків.

3. Робота в зошиті (с. 3–4).

V. Підсумок уроку.

Вправа «Незакінчене речення».

- Найбільше я люблю в своїй сім'ї ...
- Найчастіше я засмучуюсь, коли ...
- Мої батьки щасливі, якщо ...

СІМ'Я, РОДИНА
Мій родовід

1. Познач (✓) і запиши слова, якими, на твою думку, можна продовжити дане речення.

Людині потрібна сім'я, щоб:

- піклуватися про рідних;
- було кому готувати їсти;
- відчувати турботу про себе;
- не працювати, а сидіти вдома;
- рости і виховувати дітей;
- було кому підтримати у важку хвилину;
- разом проводити весело час;

2. Намалюй свою сім'ю.

3

3. Доповни речення.

Група близьких родичів, які живуть разом, — це _____ . Моя сім'я складається із _____ осіб.

У мене є такі родичі: _____

Історія моєї сім'ї в кількох поколіннях — це наш _____ .

Сімейні турботи

1. Вкажи стрілочками, які з перелічених справ ти вважаєш сімейними, а які — особистими.

Сімейні справи

Зателефонувати другу/подрузі

Купити хліба і молока

Виконати домашнє завдання

Помити посуд

Витерти пил з меблів

Сходити в бібліотеку

Полити вазони

Особисті справи

4

Дата

Клас

Додатковий

матеріал до уроку

УРОК 57

Тема. Сімейні турботи.

Мета. Поглибити знання учнів про основні обов'язки членів сім'ї, вчити їх бути чемними; виховувати любов і повагу до членів родини, внутрішню потребу у збереженні сім'ї, людяність, доброту, ширість у стосунках, почуття відповідальності за свої вчинки, викликати бажання допомагати членам сім'ї, виявляти турботу та увагу до них.

Результати навчання.

- ✓ Учні знають про основні обов'язки членів сім'ї;
- ✓ розповідають про свої обов'язки;
- ✓ пояснюють потребу допомагати членам сім'ї.

Обладнання: картки для роботи в парах, матеріали практичної роботи.

Методичні рекомендації

I. Організаційний момент. Ранкова зустріч.

II. Актуалізація опорних знань учнів.

1. Дописати букви і прочитати ключове слово.

	п		і		в		ч		у		т		т		я																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
	п		д		т		р		и		м		к		а																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
	в		з		а		є		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м		о		г		о		д		о		п		о		м

— Прочитайте перший абзац і скажіть, як ви розумієте слово «обов'язки».

б) Робота в парах (за малюнками, що у підручнику, с. 8).

— Розкажіть одне одному, якими можуть бути обов'язки дітей у сім'ї. Що із зображеного входить у ваші сімейні обов'язки?

в) Практична робота «Розподіляємо сімейні обов'язки» (робота в групах).

— Вести домашнє господарство означає забезпечувати нормальні умови для життя сім'ї. У кожній сім'ї це відбувається по-своєму. Усе повинно бути на своєму місці, щоб при необхідності будь-якою річчю можна було скористатися, не витрачаючи часу на пошуки. Такого порядку можна досягнути насамперед за умови, що про це турбується не хтось один, а усі члени сім'ї. Чудово, коли всі проявляють бажання виконувати ту чи іншу домашню справу, допомагають одне одному. Кожен повинен уміти виконувати не тільки свої обов'язки, щоб замінити в разі необхідності хворого чи зайнятого члена сім'ї.

(Кожна група отримує аркуш паперу (не менш ніж А3 формату), де записані чи зображені різні сім'ї (наприклад: 1 група — мама, тато, донька; 2 група — мама, син і донька; 3 група — мама, тато, бабуся, дитина; 4 група — багатодітна сім'я; 5 група — тато, бабуся, дідусь, діти). Групи отримують завдання розподілити обов'язки між членами сім'ї (приклеїти словосполучення), дописати, хто, в разі необхідності, зможе виконати ту чи іншу роботу).

Словосполучення на смужках паперу: мити посуд, мити підлогу, витирати взуття, витирати пил, прати, готувати сніданок, готувати обід, готувати у вихідні, доглядати за домашніми тваринами, прибирати пилососом, підливати кімнатні рослини, займатися молодшими дітьми, виносити сміття, сходити в магазин, прибирати у кімнатах, зашивати одяг, сходити в аптеку, перевірити пошту у скриньці, помити вікна, попросувати білизну, відремонтувати кран, накрити на стіл тощо.

Кожна група презентує свою роботу, аргументує свій вибір.

г) Складання порад для дітей щодо обов'язків та правил поведінки в сім'ї.

— У кожного члена в сім'ї є свої прямі обов'язки. Та головний обов'язок кожного — радувати інших успіхами і добрими справами, не засмучувати поганими чи необдуманими вчинками. Прочитайте, які поради дає вам Наталочка щодо поведінки в сім'ї (читання правил з підручника, с. 8).

(Учні у парі із сусідом складають ще кілька порад для себе та своїх однолітків про обов'язки та правила поведінки в сім'ї. Дві пари отримують завдання за малюнком, що у підручнику (с. 9), підготувати розповідь, як мама і Дмитрик допомагають одне одному під час хвороби (1 пара за першим малюнком, а інша — за другим).

IV. Закріплення нового матеріалу.

1. Гра «Я».

— Зараз переконаємося, хто з вас як виконує свої обов'язки. Я буду ставити запитання, якщо ви це робите, то відповідайте «Я».

- Хто з вас любить працювати? (Я)
- В'язати (...), шити (...), вишивати (...)
- Хто свій одяг береже?
- Під ліжка його кладе?
- Хто вазони поливає?
- Завжди мамі помагає?
- Хто пиліюку витирає?
- А хто сміття розкидає?
- Хто лінується вставати?
- Хто спішить допомагати?
- Тепер бачимо ми всі:
- Хто працює, а хто — ні!

2. Розв'язування проблемних ситуацій.

— Запропонуйте своє вирішення проблемних ситуацій:

- маленький братик сумує, і я ...
- кімнатний вазон опустив листячко, і я ...
- у сестрички не виходить задача, і я ...
- тато прийшов втомлений з роботи, і я ...
- бабуся прихворіла, і я ...

Складіть кілька порад для себе та своїх однолітків щодо правил поведінки у сім'ї.

За малюнками розкажі, як мама і Дмитрик піклуються одне про одного під час хвороби.

У сім'ї, окрім обов'язків, кожна дитина має права.

За поданими ілюстраціями обговоріть, які права дітей забезпечує сім'я (родина).

Здобуття освіти

Розвиток здібностей

Любов, турбота, захист

Медицина допомога

У сім'ї всі повинні проявляти повагу і турботу одне про одного.

9

3. Пригадування прав дитини в сім'ї.

— Між членами сім'ї повинні бути доброзичливі та турботливі стосунки. Дорослі піклуються про дітей, а діти з повагою та пошаною ставляться до дорослих. Діти повинні пам'ятати про свої обов'язки і знати свої права.

а) Гра «Так чи ні!» (за змістом Конвенції про права дитини).

- ✓ Усі діти мають право на любов та піклування. (Так)
- ✓ Кожна дитина має право їсти цукерки та чіпси. (Ні)
- ✓ Усі діти рівні у своїх правах. (Так)
- ✓ Жодна дитина не повинна мити посуд. (Ні)
- ✓ Діти мають право вільно висловлювати свої права. (Так)
- ✓ Кожна дитина має право відмовитися від обіду. (Ні)
- ✓ Усі діти мають право на повноцінне харчування. (Так)
- ✓ Усі діти мають право на освіту. (Так)
- ✓ Жодна дитина не повинна прибирати за собою посуд. (Ні)
- ✓ Жодна дитина не повинна стати жертвою насилля. (Так)
- ✓ Усі діти можуть пропускати уроки за своїм бажанням. (Ні)

б) Робота в групах (за світлинами підручника, с. 9).

— Розкажіть, як можна реалізувати права дитини в сім'ї.

— Отже, права дитини — це певні можливості, що надаються вам, дітям, для того, щоб жити і розвиватися, вчитися та дорослішати. Це те, що ви можете робити і у чому вам не можуть відмовити. Але не треба забувати, що в кожного з вас є обов'язки. Тож не забувайте їх виконувати щодня. Вони допоможуть бути вам доброзичливими, трудолюбивими, охайними, ввічливими, мати багато друзів, добре вчитися.

4. Робота в зошиті (с. 4–5).

V. Підсумок уроку.

Вправа «Незакінчене речення».

- Сьогодні на уроці я зрозумів (зрозуміла), що ...
- До найрідніших людей буду ставитися ...
- Буду завжди ...
- У сім'ї я маю такі обов'язки: ...
- Батьки реалізують такі мої права: ...

3. Доповни речення.

Група близьких родичів, які живуть разом, — це _____ . Моя сім'я складається із _____ осіб.

У мене є такі родичі: _____

Історія моєї сім'ї в кількох поколіннях — це наш _____ .

Сімейні турботи

1. Вкажи стрілочками, які з перелічених справ ти вважаєш сімейними, а які — особистими.

→ ←

Сімейні справи	Зателефонувати другу/подрузі	Особисті справи
	Купити хліба і молока	
	Виконати домашнє завдання	
	Помити посуд	
	Витерти пил з меблів	
	Сходити в бібліотеку	
Полити вазони		

4

2. Які домашні обов'язки ти виконуєш? Розфарбуй відповідні малюнки.

Напиши, що ще ти робиш удома.

3. Об'єднати записи домашніх справ, якими ти займаєшся з мамою чи бабусею, червоним кольором; із татом чи дідусем — синім; з усіма членами сім'ї — зеленим.

Ходити за покупками у магазин.
Прибирати в оселі.
Складати речі у шафу.
Готувати їсти.
Мити і витирати посуд.
Лагодити поламане крісло.
Фарбувати паркан.
Прасувати одяг.

5

Тема. Традиції моєї сім'ї.

Мета. Розширити уявлення дітей про сімейні традиції; формувати позитивний досвід сімейних відносин; викликати інтерес до історії своєї сім'ї; розвивати уміння аналізувати сімейні традиції з позиції моральності; виховувати ціннісне, бережне ставлення до сім'ї.

Результати навчання.

- ✓ Учні розуміють, що таке сімейні традиції;
- ✓ розповідають про традиції в сім'ях, де вони ростуть;
- ✓ цікавляться історією своєї сім'ї;
- ✓ пояснюють своє ставлення до сімейних традицій.

Обладнання: сонечко з промінцями, конверти із текстами, кольоровий папір, аркуші А3 із сердечками посередині.

Методичні рекомендації

I. Організаційний момент. Ранкова зустріч.

II. Актуалізація опорних знань учнів.

1. Гра «Сонечко».

— Щоб на уроці нам було тепліше та яскравіше, засвітімо у класі сонечко. Із сонечком ми порівняємо наші сім'ї й оберемо ті промінчики, які нам підходять.

(На дошці прикріплений жовтий круг із написом «Сім'я». Діти обирають і прикріплюють навколо нього промінці.)

Слова на промінцях: любов, взаємодопомога, злість, повага, байдужість, турбота, добро, злагода, сварки, обов'язки, образи.

2. Бесіда.

- Що таке обов'язки? Які сімейні обов'язки ви повинні виконати сьогодні?
- Що таке права? Як батьки реалізують ваші права?

3. Гра «Права та обов'язки».

Учитель називає права та обов'язки дітей. Коли називає права — учні плескають у долоні, а коли обов'язки — крокують на місці.

Словосполучення для гри: берегти шкільне майно; лікуватися; любов, турбота та піклування; здобуття освіти; старанно вчитися; допомагати батькам; вільно висловлювати свою думку; прибирати у своїй кімнаті; розвивати здібності, якісно харчуватись.

III. Повідомлення теми та мети уроку.

— Послухайте легенду. «У давні часи жила одна сім'я, і в ній панували мир, злагода, любов. Чутки про цю сім'ю долетіли до правителя тих місць, і він запитав у голови сім'ї: «Як ви так живете, що ніколи не сваритесь, не ображаєте одне одного?» Старійшина узяв папір та щось на ньому написав. Правитель подивився і дуже здивувався: на аркуші було сто разів написане одне і теж слово». Подумайте, що там могло бути написано? *(Відповіді дітей.)*

— На аркуші старець сто разів написав слово ... *(Учитель показує аркуш із словом «Традиції».)*

- Сьогодні на уроці ми поговоримо про сімейні традиції.
- Пригадайте, що таке сімейні традиції?

IV. Вивчення нового матеріалу.

1. Словникова робота *(робота в групах)*.

Одна група читає пояснення слова «традиції» з підручника (с. 10, 1-й абзац), а інші — у різних тлумачних словниках. Кожна група розкажує знайдену інформацію.

2. Гра «Впізнай сімейну традицію» *(робота в групах)*.

Кожна група читає тексти, що в конвертах, обговорюють матеріал і приходять до висновку, про яку сімейну традицію йдеться. При перевірці називають її і доводять словами тексту.

Текст для 1-ої групи. «Ми дуже любимо активний відпочи-

Традиції моєї сім'ї

? Пригадай, що таке традиції.
Слово «традиція» прийшло до нас із латинської мови і означає «передача». Традиції — це досвід, звичаї, норми поведінки, що передаються від одного покоління до іншого, від старших до молодших.

У багатьох сім'ях є особливі традиції. Одна з них — сімейне читання, адже з книг можна почерпнути чимало цікавого й корисного. Зручно вмовститись на дивані, дорослі читають книги дітям.

Інша чудова традиція — сімейні обіди. Їх влаштовують на вихідні чи свята. Усі члени сім'ї збираються за великим, гарно накрытим столом. Можна не поспішаючи обговорити сімейні справи, події тижня, плани на майбутнє.

Ще одна добра традиція — сімейні походи. Як цікаво всією сім'єю піти у ліс, до річки чи озера! Молодші допомагають старшим (і навпаки), вчаться розуміти природу і берегти навколишній світ.

! За поданими світлинами розкажіть, якими ще бувають сімейні традиції.

нок. Як чудово прохолодним серпневим ранком одягнути куртку, кросівки, взяти палицю, відро та ніж і піти у ліс по гриби. Ніколи не знаєш, які гриби і скільки їх набереш. А купання влітку у річці, катання взимку з гори з батьками наперегоні? Що може бути краще? Може риболовля?» (Традиція спільного активного відпочинку).

Текст для 2-ої групи. «Комусь може видатися смішним, але прибирати у квартирі по суботах ми любимо всією сім'єю. У кожного з нас є свої обов'язки, які підходять нам за віком. Кожен зайнятий якоюсь роботою: мама миє підлогу, брат витирає пил, а я мию посуд і викидаю сміття. Ми завжди працюємо дружно, з турботою та підтримкою». (Традиція спільного прибирання та розподілу роботи у сім'ї.)

Текст для 3-ої групи. «У нашій сім'ї всі турбуються одне про одного і допомагають тому, хто цього потребує. Недаремно кажуть, що друг пізнається в біді. І це так чудово, коли поруч є рідні люди і друзі, здатні допомогти, підтримати в будь-якій ситуації. Нещодавно моїй бабусі потрібно було зробити складну операцію. І буквально за декілька днів родичі зібрали потрібну суму грошей і без сумніву віддали її нам. Бабуся вже одужує, і я дуже вдячна своїй великій родині за допомогу, підтримку й турботу одне про одного». (Традиція турботи одне про одного.)

(Традиція турботи одне про одного.)

Текст для 4-ої групи. «Кілька разів на місяць ми любляємо проводити вечір разом: піти в кіно чи аквапарк, покататися на конях чи атракціонах, відвідати Макдональдс чи поласувати піцою. Для нас не так важливо, чим ми будемо займатися у цей вечір, головне, що після трудового дня ми заряджаємося позитивом і даруємо одне одному тепло». (Традиція проведення сімейного вечора поза домом.)

Текст для 5-ої групи. «У нашій сім'ї існує правило: ніяких нудних свят! Чому саме на Новий рік треба бути в костюмах? Можна і будь-яке святкування зробити оригінальним. Наприклад, влаштовуємо у свята тематичні вечори з відповідними стравами. Ось захотіли зробити вдома Італію — в меню піца і спагеті, сестричка раптом стала Мальвіною, а я — Піноккіо. А влітку на татів день народження поїдемо і пограємо в первісне плем'я біля багаття зі шматком м'яса на вогні». (Традиція проведення тематичних свят.)

Текст для 6-ої групи. «У нас є великий сімейний фотоальбом. Ми усі вклеюємо туди пам'ятні знімки з різних родинних свят, подій, подорожей чи звичайних митей нашого життя. Як цікаво потім їх розглядати і згадувати наші щасливі дні, проведені разом!». (Традиція ведення сімейного фотоальбому.)

3. Робота з підручником (с. 10–11).

а) Доповнення знань учнів про сімейні традиції.

— Насправді в кожній родині є свої традиції, ритуали, звичаї, що створюють свою неповторну сімейну атмосферу. Це не обов'язково щось грандіозне, але навіть такі на перший погляд буденні речі, як правила щоденної спільної сімейної вечері або спільного недільного сніданку, особливі сімейні рецепти, жарти, різновиди відпочинку (катання на велосипеді, вилазки на пікнік, спільні ігри або перегляд фільмів). Це все те, про що ми можемо сказати: «У нас у родині заведено...», «Щоліта ми з батьками...», «Вечорами ми...» Що поєднує всі ці види діяльності, то це обов'язковість і певна їх регулярність.

(Діти читають текст у підручнику по абзацах, і після кожного учитель запитує, у кого в сім'ї є така ж чи схожа сімейна традиція і пропонує розповісти про неї.)

б) Гра «Добери назву».

Діти розглядають світлинки, що у підручнику на с. 11, і добирають назви зображеним сімейним традиціям.

V. Закріплення вивченого матеріалу.

1. Міні-проект «Квітка щастя».

Традиції моєї сім'ї

Пригадай, що таке традиції.

Слово «традиція» прийшло до нас із латинської мови і означає «передача». Традиції — це досвід, звичаї, норми поведінки, що передаються від одного покоління до іншого, від старших до молодших.

У багатьох сім'ях є особливі традиції. Одна з них — сімейне читання, адже з книг можна почерпнути чимало цікавого й корисного. Зручно вмотивувати на дивані, дорослі читають книги дітям.

Інша чудова традиція — сімейні обіди. Їх влаштовують на вихідні чи свята. Усі члени сім'ї збираються за великим, гарно накритим столом. Можна не посліпаючи обговорити сімейні справи, події тижня, плани на майбутнє.

Ще одна добра традиція — сімейні походи. Як цікаво всією сім'єю піти у ліс, до річки чи озера! Молодші допомагають старшим (і навпаки), вчать розуміти природу і берегти навколишній світ.

За поданими світлинами розкажіть, якими ще бувають сімейні традиції.

Порадьтеся і запропонуйте кілька сімейних традицій, які допомогли б створити особливу святкову атмосферу на Новий рік та Різдво.

Сімейні традиції — велика цінність, наше духовне багатство. Їх потрібно берегти й підтримувати.

Складання серветки

Склади серветку для сервірування стола за поданим зразком.

— Я пропоную сьогодні виростити незвичайну квітку — квітку щастя, яка підкаже вам, що потрібно, аби сім'я була по-справжньому щаслива.

Проведемо експеримент: уявіть, що ми створюємо нову сім'ю. Розподілимося на групи по 5 чоловік. Кожна група — це «сім'я». Ви хочете, щоб ваша сім'я була щасливою, щоб у ній панували мир та злагода? Ваше завдання — подумати разом, усією «сім'єю», що потрібно, аби сім'я була щасливою. А допоможе вам у цьому незвичайна квітка. На аркуші кольорового паперу обведіть свою долоньку. Кожну з них вам треба буде приклеїти на аркуш паперу навколо сердечка, щоб вийшли «пелюстки» квітки. На кожен палець долоньки ви будете вписувати слова — відповіді на завдання. Важлива умова: вирощувати «квіточку щастя» треба дружно, всією «сім'єю», радячись одне з одним, допомагаючи одне одному.

(Після виконання кожного завдання представник групи озвучує відповіді.)

1 завдання: «Прізвище». Кожна сім'я має своє прізвище — Стасюк, Шевченко, Коваль. Придумайте і впишіть у сердечко прізвище вашої «сім'ї».

2 завдання: «Склад сім'ї». Придумайте і розподіліть ролі у вашій «сім'ї». На пальцях першої долоньки запишіть склад «сім'ї».

3 завдання: «Улюблені заняття». У кожного члена сім'ї є свої улюблені заняття, хобі чи захоплення. Напишіть на пальцях другої долоньки, які є у вас захоплення, чим полюбляєте займатися.

4 завдання: «Сімейні традиції». Кожна сім'я має свої сімейні традиції. Запишіть на пальцях третьої долоньки, які сімейні традиції будуть у вашій сім'ї.

5 завдання: «Легідні слова». Будь-яке слово, добре чи, навпаки, погане, впливає на наш настрій і стосунки з оточуючими. У кожній сім'ї є особливі, легідні слова, якими називають вас батьки. Запишіть на пальцях четвертої долоньки, які ніжні, добрі слова говорять вам батьки, дідусь чи бабуся.

6 завдання: «Добрі справи». Напишіть на пальцях п'ятої долоньки, що можна зробити, аби допомогти одне одному, подарувати сім'ї радість.

— Кожна «сім'я» виростила свою, неповторну квіточку щастя.

Що допомагало вам у цій роботі?

Створення виставки «Квітів щастя».

2. Робота в зошиті (с. 6).

VI. Підсумок уроку.

— Сім'я — це найдорожче, що ми маємо в житті. І ви повинні завжди пам'ятати про це. Вам потрібно цінувати те, що у вас є, та намагатися ніколи не ображати своїх близьких. Усі люди мріють про щасливу родину. Але для цього кожен з її членів повинен докласти багато зусиль. Насамперед потрібно поважати одне одного, вміти слухати. Адже без взаєморозуміння ніколи не буде хороших стосунків. Будьте добрі одне до одного, і в кожній родині запанує мир і спокій.

Традиції моєї сім'ї

- Відшукай у підручнику і запиши, що таке традиції.
 Традиції — це _____
- Які із зображених традицій проведення вихідних є у твоєї сім'ї? Познач (✓).

- Напиши, чим традиційно займається твоя сім'я:
 у свята — _____
 у неділю — _____
 ввечері — _____
- Продовж речення.
 Наша традиційна гра — _____
 Наша улюблена страва — _____
 Найкращий для нас вид відпочинку — _____

6

Діти розподіляють зображені потреби на першочергові та другорядні, додають ще по 2 своїх приклади.

4. Ознайомлення із потребами матеріальними і нематеріальними.

— Також усі потреби можна поділити на матеріальні і нематеріальні. (*Учитель прикріплює слова на дошці*). Матеріальні — це потреби у їжі, воді, житлі, захисті, відпочинку, сні, предметах побуту. Нематеріальні — це потреби в освіті, відпочинку, можливості займатись творчістю, спілкуватися, розвиватися.

— Розгляньте світлини, що у підручнику на с. 15. Назвіть приклади нематеріальних потреб людини. Назвіть свої приклади таких потреб.

5. Робота в підручнику (читання на с. 15 вірша О. Варецької).

— Прочитайте вірш «Чого насправді хочуть старенькі?». Визначте, які потреби у хлопчика Віті та бабусі. Чому вони різні?

— Отже, потреби залежать від віку людини.

— А від чого ще вони можуть залежати?

6. Визначення потреб різних груп людей (робота в групах).

— Подумайте, які потреби можуть бути у хлопчика (1 група), дівчинки (2 група), дорослого (3 група), дитини (4 група) і заповніть таблицю.

Зразок таблиці:

Першочергові	Другорядні	Матеріальні	Нематеріальні	Шкідливі	Корисні

Кожна група звітує про роботу і прикріплює таблицю на дошці. Діти порівнюють потреби різних людей і визначають, які з них однакові та чому деякі потреби різні.

7. Робота в зошиті (с. 7).

IV. Підсумок уроку.

1. Бесіда.

- Що таке потреба?
- Які потреби першочергові у вас? А матеріальні?
- Які другорядні потреби у ваших батьків?
- Які нематеріальні потреби у нашого класу?

2. Гра «Впізнай потребу».

Діти слухають прислів'я, впізнають, про яку потребу у ньому йдеться, класифікують її.

- Без хліба і любов гине.
- День без книги — день без сонця.
- Вся родина разом, то й душа на місці.
- У своїй хаті і стіни помагають.
- Здобудеш освіту — побачиш більше світу.
- Дружба та братство — найбільше багатство.

? Розглянь світлини. Наведи приклади нематеріальних потреб людини.

? Які потреби у хлопчика, а які — в бабусі? Чому вони різні?

«Так, як я, усі на світі люблять гратись, — думає Вітя. — І дівчатка, і хлоп'ятка, і дорослі: мами, татки, і бабусі, і дідусі... Тільки от чомусь бояться дітлахам вони зізнатись. Ой, хитрунки ж ці старенькі! Все плетуть свої шкарпетки та на старість наракають. Кажуть, що не хочуть гратись ні стрибати, ні ховатись, а поспати, посидіти — тобто, просто відпочити...»

За Оленою Варецькою

? Поміркуйте, які потреби можуть бути:

1 група — у хлопчика; 3 група — у дорослого;
2 група — у дівчинки; 4 група — у дитини.

Визначте, які потреби однакові. Чому є відмінності?

15

МІЙ ДОБРОБУТ
Потреби людини

1. Розкажи, які потреби людини зображено на малюнках. Познач (*), які з цих потреб маєш ти.

2. Напиши, які ще потреби є у тебе.

? Матеріальні: _____

Нематеріальні: _____

7